

प्रवेश सं- ४०३२५

विषय: वेद

सम सं०

नाम श्रीशिवजी उपतले, पुणे ३।

पत्र सं०

पत्र सं० १-२ अधर्व वेदिका

स्तोत्र सं०

अक्षर सं० (पंक्तियों) ४३

पंक्ति सं० (पंक्तियों) १७

आकार: ११.४ X ७.१

लिपि: देवनागरी

आवक ३७

वि० विवरण

००२५६६

पी० एम्प० गृ० प्र० सं०-३३६ एम्प० पी० सं०-१४११-१० ०००

१३
१. ७२

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

अथ कोशिका यत्तं प्रयोगः

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

[illegible]

पनो जना नामांशितः कामदुपायप्रयथा। ततो मिमानकाधमारायोतरेवोदविमोति त्रयाणां पुस्तान्तेहः यमोपाः।
यता न नीमभ्यर्थो मोक्षाणाममनतः कोऽशुलामिस्तुतरेवोदविषातुत्रपांस्त्वस्यस्यैवदुतरेवोदवारिपृष्टः।
ति। वृक्षस्येतो शिकौलिंगाकात्रिषुपुत्तरवोदवारिपृष्टो विनाः। उद्वस्यते सुविमोवाः शितः यस्याउदतः पवनः।
समंवदः। नानोवीर्याअः। येषां यिविभित्तिर्यवैनः प्रयतोराध्यातः वेगततः प्रसिमान्वास्त्वप्रयथयति। असंवाध
मयवीर्यामिस्त्रिषुपासुप्रयतेवे-गः। उदसंवाधमध्यतोमानवाः ततः प्रथोत्प्रादुर्भूतलोचो। प्रस्तुतानि
राधिकेकागुलोचोचतुस्तुमुतरेवेकिमुतरेति। यस्याअतसोयवोभूमिांस्त्रिषुपुत्तरवोदविचतुस्तुनराणि-गः। उद
स्याअतस्तः प्रप्रधातुपेवद्वोदविषायोतरेवोदमास्तुतिलाएवस्मिकेनास्तीपेस्तुस्तिउदविनाभितित्यसिकताभिः
मृद्वीसिभुदयतेखनसमिधमारातदेवस्यलोकौशिकः सवितागपवो। समिधह्राणिवि-गः। ओदवस्यतास्यितः प्र
सवमिनावीदृभ्यांएस्माहस्ताभ्यामाराउत्तरवेद्यापकादुर्दीवीतुत्तरः। मावीरासणतः मावीतिसामभ्यावावी।
रितिषट्तेखाः। आदेशमात्रांमंत्ररुपाकराणि। उदः सीताभिः तितित्यामित्रः सातातुष्टपेद्वेधेखनेवि-गः। उदः सी
तानिगृह्यतातुताप्रयाभिरस्यतासतुः पमसः। उदयतगमुतगसंमोपुत्तरभ्युत्पत्तरेवेदिमास्ता। वर्षताभ्यामारेदु
तोनिगृह्यतातुताप्रयाभिरस्यतासतुः पमसः। उदयतगमुतगसंमोपुत्तरभ्युत्पत्तरेवेदिमास्ता। आयतनेनम
भूमिहस्तिकयोतरेवोदशुलवि-गः। उदवेधेराभूमिः पृथिविताहतासांनदपातुभदगमिप्रेथामि। आयतनेनम
क्रोराति। यस्यामन्यमयोभमिरनुष्टुप। आयतनेनमस्तारवि-गः। उदस्यमन्यो। हिसुवोयस्याश्माः पंचरुष्ट
यः। भूष्टपचैत्यपत्येनमोस्तुवषेमदसः। अथानिमणायतु। सुवासीतास्यपत्रेकास्यपत्रेका। आहोदिनसम
स्तनिर्धेयकनिमणसत। तामनेभगवः कोशिकोमिः पयूः। अनिमपनेवि-गः। उद्लामनेभगवोचनयतामणि
रसः। सदनमृदुहिविश्वकोमोपुत्तरतुतानेभ्यस्यपयमनुदिशामिकापानिकोरासंस्याप्योच्छारनद
रोक्त्यक्त्यादंशपरित्यज्य। ओनेप्रहोतिभगुराणस्तुस्त्रिषुपुअग्न्यावाहनवि-गः। उदअनप्रहिमपमोदवतामोचि
Indira Gandhi National
Centre for the A

इवानामुनमानुषाणां रयसमागाम्यगमिः सजोधास्वयंयुजमानास्वदितातोनिशाययत्। उभोभवाओश्रयो
 भवार्त्तस्त्वोभवउत्तरेवोत्तस्तोर्गिनपतिष्टाय्ययति। विश्वमथयवीमिस्त्रिषुषाअनिप्रांतषापुनेविगः। उ
 विश्वभगवत्सुधानीप्रतिशदिरण्ववसाजगतानिवेशनीविश्वानरविभूतीभूमिरांमिर्द्वयभार्त्तयरातोदधानु॥ अ
 मुकनामानमग्निमतिष्टाययामि। प्रोसितंयनानिनिष्टाय्यमस्करधमत्वाप्रजात्यप्ययत्। वत्तारिष्टमागोनम
 वामरेवोनिस्त्रिषुषासर्वलसरागमितिवेशपापुनर्वेष्यानरोनुषुषा। अग्निप्रतिपातविगः। उ० बलारिष्टमावयोअ
 स्पपाराहोरीषसमहस्तासाअस्यात्रिषावतोहृषभारोरवीतिमहोरेवामर्षीआविवेशाः। सर्वलसरासंपुनंजय
 स्तरसंरितो। चतुःश्रोत्रंदिशुवजं चषण्येनचोदनासिकं। सर्वलसरासंरंरंपातांवरविभूषितांश्वेतपद्मासंवेदमज
 वेहनसंस्थिता। चालाकंसमवर्णं वमधुपिगललोचनं। पाराः पश्चिमतुःपाताः पूर्वतः। शिउवतोदरक्षिरावचनहर्हस
 वामभागेनिहस्तकं। शक्तिवैवर्गरोवेवस्तकस्तः। वोरक्षिराकोर। तोमरंपरसंवेवपात्रं वामकोरस्थितः। सर्वपात्रादि
 जः सम्यग्यपनंतरंनंतरो। हिरण्यकनकारकाकृष्णाश्वितातयवच। अतिरक्तावहुरुषासमृज्ज्वाः प्रकीर्तिताः। रधि
 गोवपतकारकप्रवरमेघधनभासुखोयमेनसंरंवररोभव। समिन्पूर्यहस्ताकिप्रमाराकृद्दामिरेवतापरि
 नहायैमत्पाधानंकरिष्ये। अस्मिन्न्वहितेनानुवांमिमेनपूरकासोमेघचिरिगेनेवैवकमाराचतुमहर्हतीता
 धीमेनाम्नीयोभोवस्तुषीआयेनाभ्यातान्रोमेघमृगोकाः। समरशरेवताआयेवामथातः। अपुर्कः। अमुकद्वयेणप
 त्रपातानंदो। मेघुमृगोकाः। समरशरेवताआयेनपावैराहोम॥ सुक्तपदा। पोरगीमासीमायेन। कृत्तपदा॥ अमावा
 स्यामायेनसमृक्षिहोममृगमृगोकाः। पूर्वदेवताआयेनसन्निहोममृगमृगोकादरशरेवताआयेनसक्तनास्यतिहो
 मजातवेरसमाग्नेवैकंकारमायेनसंस्थितहोमघर्द्वाग्नी। समचारमायेनउममेहोदिवानएकवारंयतुर्दमम
 हातायशेषरांरंवेहियाविश्वान्वास्तस्यैव। अग्नित्रिवांस्मिद्वेषणांशरेवताः मथानेदेवताः सवोः सनिताः।

राम-
२

संतुषस्मोकोपांगेनकर्मणासद्योपस्ते। अनाधानसमिपआरपातः। समानेदृशोयुगोतिस्त्रिषुअन्नापामसाम्यो
 मेविगः। उममानंनवचोविहव्यसुयंयतेपानात्राः न्युपेयः। मसुमंनतांशरिश्वात्तस्त्वसपायस्यणरतनाजपेयः॥
 अग्नपररतमभा। वृनमहर्होयसमिधमारिनेतेनलापयथोंगारावागमिस्त्रिषुषः। चतुमहर्होयसमोविगः। उ
 वेतेनला। वतपेनेसक्तोविश्वाहासमृज्ज्वाशरीदिहोहातवावयंयतातंवरः। समिधंपात्रावतंउपरसुसवो। वतपतयेजातवे
 रमरंरंनतोनिहृततोदमोनीसीपेतेपुषाशोणिशारपति। उरपात्रकोरपात्रः। अज्यपात्रः। ततः पवित्रकृते। दभी
 वपक्षिनश्रोतपदा। नुत्वानुलोममनुभाष्टः। विष्वाः कोशकोविष्वाग्यः। वी। पवित्रावमार्जेनविंविगः। उविष्वामन
 साष्टतस्यः। उरपात्रसुतानंललातस्त्रिषुषागुमपवित्रविपायोरकमास्यग्यपुषासता। निस्त्रिषुषादगमोपापविश
 भोतस्योनिहृतपुषात्रावपुषातानिस्तवाः। तस्योविः। मास्यंविस्त्रिषुषासाति। अग्न्येकोशिकोजेगी। उरपात्रो
 विगः। उअपलात्रेपासांनोदहस्यो। पवित्रेयजमानसंपुत्रपात्रेनिपाधमरपाति। अग्निभस्यामग्निरंशोमना
 साअसवीएतमिधंरहस्यति। तिमोकाअस्मिन्साण्ययवोग्निदेअनुषुभारतोपावहोरोत्रेषुभारध्महयनेवि
 गः। उअग्निभस्याभापथी। यसापोविभ्यस्वगिरससु। अग्निरेतः। पुरुषयगा। यव्यवानमः। अग्निदेव। आतपस्य
 जेदेवस्योव। तारस्यो। अग्निमर्ता। संधेतहव्यवाहयतपिपः। अग्निहासः। शय्यंयतिनृत्तस्त्ववामतंसोशतभा
 लोपात। अस्तमिधासपाहितंनुवा। अग्निमातेहयहोमः। तस्मिन्निदमस्यतांस्तस्मिन्नानुत्तः। पयस्यसमिधेजा
 तवेरसिद्धलगा। अस्मिन्साणिपात्रावतंमग्निमत्तवावसरा। रश्मिना। रीरिस्त्रिषुषा। सभ्यः। विराहभर्तृमृगोका
 हरीपरेवतासुभा। अग्नपररं। पुरिषोसातिलंभिमस्येभ्यरातिगोक्तापीडः। बर्होमासुगोविगः। उस्मिन्मिध
 यान्जलवेवपासीरसवोरध्वरेलापवित्रमृषयाभरनलापनीरिरेताम्येस्तत्। पुरिभाजो। पुरभातरपा
 मेनंरंशुगोतोवलासनायंनिदपाति। कृषीणांमयवीप्रजापतिगीयवोत्रस्तासयमरंनविगः। उअग्निपात्रस

रणसहस्रपौराणमुपेतनामिहतीसंक्षेपवृत्तौ आनिसहविभिः पश्यसति। कृतंवाकोशिकोसिंगात्तागपत्री
पुष्पस्योवि-गः। ईरुतेनामुपेतिपरिधिवागमिनातेवर्षेहस्तलो। नतोनेरुतरतउपवश्यपजीनास्थितपंचवीनांवि
भिर्मेत्रेस्त्रिराचमनंरुताचमुपेनात्तानामभ्युत्थापवमनात्तापमुमुचययंतजिताः। स्थितचतुर्द्वाराप्रस्थापदेअ
नुपुमौगपयस्मिक। ईरजीवव्रह्माससीगामप्रीआचमेनेवि-गः। सव्येनहस्तप्रस्थापचमनंनेनिराधेरसिगा
णाबुदकमानपति। असवेमस्यमनोपस्तरागमस्यमतापलोपस्तरागामि। ईरुजीनंजावचताः। ईजीवास्थ्य
जीआससर्वमाधुर्जीमासं। उपउजीवाः। स्थोपजीआससर्वमापुजीआसं। उंसजीवाः। स्थसंजीआससर्वमाधुर्जी
व्यासं। ईजीवलाः। स्थजीआससर्वमाधुर्जीआसं। ४। ईरंजीवस्यसीनंवेदवाजीवाजीआसंमहः। सर्वमाधुर्जी
व्यासं। पासस्यंहदितिनेवशतिवेसेकाउरापुथेतिहेराभिर्मेत्रेमातिष्ठति। संसंहहनवशतिवेकोरापुथोदअप
नीकपेराभूमिर्भूमिः। पापहाआधाः। यण्यवमोचविभयः। सममोहदृष्टयस्यतिशुक्येस्यासिंसाउपुभः। उधोस्थाने
वि-गोः। ईसस्यंहहनमुनंरोस्तातपोत्रलयजः। शयिबीधारपति। नानोभूतस्यभयस्यपस्युरलोके। रायिबीवः॥
कुरोतु॥ १। असनाधमपुतोमानवानापस्थाउडतः। पवतः। रुमंवडुः। गताः। बीयो। औषधी। योविभतिशयिबीनः।
प्रथतोपम्यतातः॥ २। यस्यासमुद्रउडतसिधुरापापम्यल्लहृदयः। संभूतः। यस्मातिरेजिनोतापणान्देज्जनाभू
मिः। एवंपेयेधातु। यस्याश्रुतस्यः। प्रदिशः। शयिभ्योयस्याममल्लहृदयः। संभवतुः। याविर्भेतिवदुधाप्रागारेनस्तानो
भूमिगीब्व्यनेदधातु। ४। यस्याएवैएवजनाविचक्रिरेवमस्युरेवाअसुरानभ्यवतैयतुः। गतामश्वानावयसश्च
विष्टाभगववै। शयिबीनोदधातु। यविश्वभूरवदुधानीमतिष्टा। इत्यपवस्याजगतानिवेशुनो। वेअनरंविभती
भूमिरग्निमिदृयभाद्रविणो नोदधातु। ६। पोरसस्यमोविश्वरानीरेवाभूमि। शयिबीनप्रमासं। सोनामधुमिपुंरु
मयाउत्सनुवचसा। १। पारीवेपिसंतिसमगुआसीपांमायाभिरन्वचसनीपिराः। यसादृश्यपरमेया। मत्सतेना

राम
५

[illegible]

[illegible]

एम.
५

[illegible]

मि

[illegible]

मनस्वेवायस्यसन्ममः सनमनुस्वाहा॥धावादिस्वाभ्यामिदं॥१॥उपोधेनुस्तस्याः आदिस्वावत्सः॥सामआदिसनववत्सेनय
म्वंकांमदुहा॥आयः पयमंप्रतोपोरयिस्वाहा॥धावादिस्वाभ्यामिदं॥२॥उदेस्तुवदः॥यसमनुमंसआर्षात्पृथाः॥
स्तुवदःपसमनमन्वेवामस्यसन्ममः सनमनुस्वाहा॥दिक्वद्विस्वाभ्यामिदं॥३॥उदिगोधेनुवत्तासां वृद्धावत्सःतिम्वदः॥
वत्सेनयम्वंकांमदुहा॥आर्षः प्रममंप्रतोपोरयिस्वाहा॥दिक्वद्विस्वाभ्यामिदं॥४॥१॥प्रजापतेयरीप्रजापतिस्मिदुष्ट॥
माजापतिहोमेवि-गः॥३॥माजापतेनतरेताम्येषाविश्वाहपरापरेभजेजान॥मत्ता॥स्तेनुदुमस्यनोअस्तुवमं
स्यामपनयारीः॥राणासाहा॥प्रजापतयश्च॥ततआम्यपानीष्याम्यपानांततरेकृताम्यधान्यामाज्यस्यास्याम्ये
नोपसीर्यसमिदं॥संसेवंधादिविषासकृत्सकृदुत्तरापोरवरायपवावा॥तानोतु॥दिक्वरापशिभिर्घृषिनुहोति॥आ
देवांनव्रस्याग्निरितिजगती॥स्मिदुष्टस्योमेवि-गः॥३॥उदेरेवानामपियथापगम्ययद्वंजतामदृवपवोह॥अग्निर्धि
होत्सयतात्सर्ग्योतासांभ्वरांसकृत्सकृत्सयात्यनयोसमिदुहोतेसाहा॥अनयमस्मिदुहोतुः॥१॥३॥नरपरीः॥
धेअंसस्यदुहोति॥ततः पात्रीतरस्यमाज्यधान्यानिरध्याति॥परानुकेवतमम्यंरंमेतदास्परातोवसिदुहोततनः
रुवेरासवंधायाश्चिंतोपानहोमोनुहोति॥सहैष्टम्यश्चकारशक्योक्तः॥यस्त्रिगोता॥स्येतासांमिन्वायस्यई
प्रजापतयस्मिदुष्ट॥यत्रौजगतापयआपेत्ताउधुमोद्वहस्तुवपृजगतीधुनमेतित्तिदियंयद्व्यापरा॥सावृतीसवंधा
याश्चिंतोपहोमेवि-गः॥३॥स्तोहैष्टम्यः साहा॥रैष्टम्यः॥१॥३॥वयदितिष्टम्यः सा॥वयदितिष्टम्यः॥१॥३॥वजंजंति
क्षेसाहा॥भेजजंतिस्मिदुहोतः॥१॥३॥रैवीभ्यस्तनुभ्यः साहा॥देवीभ्यस्तनुभ्यः॥१॥३॥भजंतिक्षेसाहा॥भेजंतिक्षेसाहा॥
॥३॥उदिनिहोति॥क्षेसाहा॥निहोति॥दिहोतुः॥१॥३॥रैवीभ्यस्तनुभ्यः साहा॥देवीभ्यस्तनुभ्यः॥१॥३॥अप्राश्नानि
नभिरास्तोअससमित्यमुपासि॥अपासा॥मनुसाकृतापस्यहम्यमतिषआनाधेदिभेजंतिस्वाहा॥अयसे
नयउदं॥३॥स्वाहा॥परमात्मनरं॥३॥ओमः॥स्वाहा॥अनयउदं॥३॥मुभः साहा॥नायउदं॥३॥सा॥सर्वोयदं॥३॥ई

वः सः स्वाहा । मतापतयर्हः ॥ ११ ॥ उपनेमि विंशेयपनयमाश्रित्य नापां च पुनरुत्तपायिषा । यथास्थामकृत्य संतामिरेव
स्वाहा ॥ पुरात्मनर्हः ॥ १२ ॥ ततः स्तुत्या स्मृति होमा जुहोति ॥ यमे स्तुत्यं कौशिकी जातवेदस्तिथुरा । स्तुत्यं होमविंशति
यमे स्तुत्यं मनसोजातवेदो यथा स्मृत्यविषा यमत्रयम् ॥ उत्तुया विपुषः संजुहोमि सखाः । संतुपजमानस्य कामाः स्वा
हा । जातवेदस्य रंः ॥ १३ ॥ यररस्स सद्यो गीमस्तिथुप अस्मृति होमविंशति यमस्मृति चला कर्तुं विरजन्तु पारिम पुराणा
तवेरः ॥ ततः पाहित्वः प्रवेतः शुभे सविम्या अमृतं तमं जुनः स्वाहा ॥ अग्नयर्हः ॥ १४ ॥ यरहाला समाथेर्वपना आ
द्ये देवतु योचविष्टमस्मृती यावक्षीपङ्क्री पंचम्यं संपा यमो संस्य त होमविंशति यमर एताप पती यज्ञः आसं हो
तम्य किलेन च यो महोहा । प्रायम यो प्रायमुताश विष्टमिदं न पृथु मुना पारितो मं स्वाहा ॥ १५ ॥ गिनभ्यामिरे ॥ १६ ॥
मिरे नो मनसा नेष्ट गोभिः संसरेभिरेयं संस्य स्वाः । संवहस्यो गेहो रं पुरातं सहेयं नो सुभतो यज्ञो यानां स्वाहा ।
इह गिनभ्यामिरे ॥ १७ ॥ यो नावह उर तरे वेदो लात्ये रसं स्व अने सपत्नीनां सौधः । पापु सोम पदस्य संपतव सवा
स्तेन स्वा ॥ इह गिनभ्यामिरे ॥ १८ ॥ उषु गा वीरवाः सदाभ अक मे पञ्चमस्य न मा जुषाणाः विहमाना भूरमानाः स्वाव
ने पृष प मे दिव मा रोहता नु स्वाहा ॥ इह गिनभ्यामिरे ॥ १९ ॥ उषने पती य तपत सहस्रं वायुः । सुवीर्यः स्वाहा ॥ इह गिनभ्या
मिरे ॥ २० ॥ उव द्युते म्याव उरुते भः । देवा गा तुमे हा गा तुमे वा गा तुमे भः स्वाहा ॥ इह गिनभ्यामिरे ॥ २१ ॥ ततः पातित स्याप
ता म्मा म्मा यथा म्या मा नी य पतौ तत मे नु जहाः । मनसस्य त रस्य वीरि ते गा ता रं स्वाहा ॥ उत्तम होमविंशति यमन सस्य त
रं मे ना र विरयुष्य संतामि रति स्वाहा हायं म्यां स्वाहा त र हो स्वाहा वा ने पा स्वाहा देवभ्य रंः ॥ ततः संस्वा वी य पात्रस्य
मा म्मा मा अ पा म्या मा नो य तस्मिन्ना म्म रं पुरा सा री । वाहं म्मा म्मा ल्य न नात्ता पयि आश्रिति स्रणां कौशिकी सोमि
त्ता वरतो विष्टु व नु पवर्हि यां जनेविंशति यो म्याः । म्मां उ अंतरे स्या यता म्मां उ रिये लो अग्निः । स्वर्ग्यं अने
स्यो र इह ॥ वाहं रस्य प्रहरोः । सवर्हस्य वीरि ते गा ता रं स्वाहा ॥ वाहं रस्य प्रहरोः ॥ २२ ॥ उषं विहं स्रह विषा घृत नु सामिरे ॥

[illegible]

यति॥ ततः कर्म समापनो यमं नौ जयति॥ यस्मात्कोशादुत्थापरमात्मा त्रयं पुनर्मीलितं यं वत्सा परमात्मा हृता॥ कर्म समाप
 नो यजये वि० ग० उ० यस्मात्कोशादुत्थापरमात्मा त्रयं पुनर्मीलितं यं वत्सा परमात्मा हृता॥ कर्म समाप
 पुनर्मीलितं यं वत्सा परमात्मा त्रयं पुनर्मीलितं यं वत्सा परमात्मा हृता॥ कर्म समाप
 स्वस्ति श्रद्धा मेधां यशः प्रज्ञां विद्यां वृत्तिं श्रयं वत्सा॥ आयुष्मन्तेज आऐग्यं देहि मे हव्यं वाहन॥ प्रमदाकुर्वतां कर्म प्रचयेना
 यस्य सत्यं यति॥ अनेनामुक्तं कर्म॥ श्री परमेश्वरः प्रयतां॥॥ इति श्री ब्रह्म वेदे स्मार्तं कर्मव्याख्यं प्रयोगः॥ कर्मणां को
 शिकानां चरत्मारभाते तत्र भाष्यं॥ तां यतिं शम्

राम